

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 29

Tilleggsspørsmålnr.

Emne:

Oppskr. av:

(adresse):

Fylke:

Herad:

Bygdelag:

Gard:

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Skitken å ha julenissen til å dele ut julegaver er forholdsvís my her i bygda. Det var først etter at det ble almindelig å ha julebrefester for barna at skitken kom opp. Første julefesten for barna her var i julen 1911; men skitken å dele ut gaver på slike festar begynte noen år etter. Senere ble det også almindelig å ha nissen til å dele ut gaver i heimen. Det er noke vanskelig å avgjøre ^{som} ~~hva~~ år det skitken begynte her. Det var noke et samspill av lesning av julelitteratur og påvirkning utenfra. Forretningsretslar me har her ikkje hatt stor betydning.
2. Julenissen bringer alle slags julegaver når han opptrer i heimen, men på barnefestene har han bare pakker med godter. Det er ikkje skitke å gi nissen

- noe igjen for skrevet sitt.
3. I hjemene er det far eller stør-
re søsteren som telur seg ut,
men det kan også være en
som går med gaver til flere
hjem, og da helst en som
har evner til å spille julenis-
se. Gaverne blir da på forhånd
båret til han fra de hjemene
han skal besøke. I barnesko-
lene velger en ut en som har
evner til å skape mora blant
barna. Krev om en viss størrel-
se på nissen har det ikke vært.
 4. Julenissen er alltid utstyrt med
maske som har kvitt skjegg.
Men det står fritt for han å
kle seg som han vil, bare han
er mest mulig utkjennelig.
Som vanlig har han rød topp-
pe.
 5. Før brukte en å lage maske,
men nå er det vanlig skitk
å ha bejete masker.
 6. Skitken å gå julebukke brukar
en ikke her i bygda.
 7. Se sp. 6.
 8. Så vidt vites har skitken å set-
te ut julegrøt på låven til nis-
sen ikke vært brukt her, og
brua på nisse og tuft har ikke
vært særlig rotfestet. Skitken
med julenisse som utdeler ga-
ver har nok ingen forbindelse
med den gamle brua.

9. Den skikken som er nevnt fra
Hokrestad i Rogaland er ikke
kjent her. Men fra gammel tid
har det vært vanlig at ungdom-
men har gitt hverandre "jule-
skåka" om juleaften og da
helst natten før juleaften. Ofte
var det jentene som ga gutte-
ne jule-skåka. Dette var et rist
(en ristkvist) utstyrt med for-
skjellige slags godter (rosiner,
julebakkels o. l.). Det gjaldt da
å lure seg inn til guttene
mens de sover og så legge
jule-skåka på leppene. De som
på den måten får en slik
jule-skåka, er pliktig til å gi en
gave igjen ved et senere hø-
re. Denne skikken er nå helt
gått av bruk.

5401

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING